

TÜRK SOSYOLOJİ TARİHİ I

Dersin Kodu: SOSY3101 **Yarıyıl:** 5 (Felsefe-Psikoloji, Güz 2019-2020)

Tür: Seçmeli (Pedagojik Formasyon, Paralel) **Kredi:** 2 **AKTS:** 4

Dersi Veren Öğretim Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali Akyurt

E-posta Adresi: mehmetali.akyurt@istanbul.edu.tr

Dersin Yer ve Saati: 2A9 (Amfi 3), Perşembe 11:00-12:25

Görüşme Yer ve Saati: 2A8 (207), Perşembe 14:00-15:00

Dersin Amacı: Osmanlı'da sosyolojinin ele alınış biçimleri, hedefleri ve Cumhuriyet dönemine bırakılan miras ele alınmaktadır. Islahatnameler, Yeni Osmanlılar, Tanzimat romanı ve gazetelerinden sonra Comte, Le Play ve Durkheim gibi Batılı sosyologların Jön Türk entelektüelleri tarafından yeniden yorumlanma biçimleri üzerinde durulmaktadır. Son olarak Türkçü, İslamcı ve Batıcıların II. Meşrutiyet yıllarında ortaya atılan tartışmalardaki yaklaşımları incelenmektedir.

Dersin İşleniş Yöntemi: Konferans ve Tartışma

Dersin Değerlendirme Yöntemi: Ara Sınav: 40 Puan

Final: 50 Puan

Derse Devam: 10 Puan (Gelenen her ders bir puan değerindedir.) (Finale girebilmek için derslerin %50'sine, yani 6'sına girmek zorunludur.)

Haftalık Konu Başlıkları ve Okumalar:

1. Hafta (19 Eylül 2019): CONGIST sebebiyle iptal

2. Hafta (26 Eylül 2019): Ders iptal

Bulut, Y. (2014). Türkiye'de Sosyolojinin 100 Yılı. *Sosyoloji Dergisi*, 3(28), 1-23 [23 sayfa]

3. Hafta (3 Ekim 2019): Giriş, Tanışma ve İzlencenin Tanıtılması

Sezer, B. (1989). Türk Sosyologları ve Eserleri I (Giriş kısmı). *Sosyoloji Dergisi*, 3(1), 1-43 [43]

==Telafi Dersi: Türk Sosyoloji Tarihine Genel Bakış == yeri ve tarihi AKSİS'ten ilan edilecek

4. Hafta (10 Ekim 2019): Sosyoloji Öncesi I: Islahatname Literatürü

Koçi Bey. (1972). Koçi Bey Risalesi. (Z. Danışman, Ed.). İstanbul: MEB - Devlet Kitapları içinde "[IV. Murat - Son Kısım]", s. 66-87 [22 sayfa]

Ek Okuma: İpşirli, M. (1999). Islahat (XVIII. Yüzyıla Kadar). İçinde *İslam Ansiklopedisi (TDV)* (C. 19, ss. 170-174). İstanbul: TDV. [5 s.]

5. Hafta (17 Ekim 2019): Sosyoloji Öncesi II: Yeni Osmanlılar ve Tanzimat Gazeteleri

Mardin, Ş. (2009). Yeni Osmanlı Düşüncesi. İçinde *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce 1 - Cumhuriyet'e Devreden Düşünce Mirası: Tanzimat ve Meşrutiyet'in Birikimi* (8. bs, ss. 42-53). İstanbul: İletişim Yayınları. [12 s.]

Ek Okuma: Ülken, H. Z. (2017). Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi (13. baskı). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları içinde "Yeni Osmanlılar ve Tanzimat İdeolojileri" (s. 56-64) [9 sayfa]

Beydilli, K. (2013). Yeni Osmanlılar Cemiyeti. İçinde *İslam Ansiklopedisi (TDV)* (C. 43, ss. 430-433). İstanbul: TDV. [4 s.]

6. Hafta (24 Ekim 2019): Sosyoloji Öncesi III: Tanzimat Romanı

Mardin, Ş. (1991). Tanzimat'tan Sonra Aşırı Batılılaşma. İçinde *Türk Modernleşmesi: Makaleler 4* (s. 23-81). İstanbul: İletişim. [59 sayfa]

7. Hafta (31 Ekim 2019): Genel Değerlendirme: Tanzimat'tan Cumhuriyete/Yeni Osmanlılar'dan Jön Türkler'e Sosyal Düşünce

Kabakcı, E., & Adadağ, Ö. (2009). İslahtan Devrime: Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Osmanlı-Türk Siyasî Düşüncesinde Değişim Algısı. *Dîvân: Disiplinlerarası Araştırmalar Dergisi*, 14(26), 1–44. [44 sayfa]

Ek Okuma: Hanioglu, M. Ş. (2001). Jön Türkler. İçinde *İslam Ansiklopedisi (TDV)* (C. 23, ss. 584-587). İstanbul: TDV. [4 s.]

Hanioglu, M. Ş. (2004). Meşrutiyet. İçinde *İslam Ansiklopedisi (TDV)* (C. 29, ss. 388-393). İstanbul: TDV. [6 s.]

8. Hafta (2-10 Kasım 2019): ARA SINAV (VİZE) HAFTASI: Ders yok.

9. Hafta (14 Kasım 2019): Yeniden Yorumlamalar I: Ahmet Rıza'nın Pozitivizmi

Kabakcı, E. (2014). Bir Yeniden Yorumlama Örneği: Ahmed Rıza'nın "Pozitivizm"i. *Sosyoloji Dergisi*, (28), 27–71 [45 sayfa]

Ek Okuma: Korlaelçi, M. (2009). Pozitivizmin Türkiye'ye İthali. İçinde *Modern Türkiye'de Siyasî Düşünce 1 - Cumhuriyet'e Devreden Düşünce Mirası: Tanzimat ve Meşrutiyet'in Birikimi* (8. bs, ss. 214-222). İstanbul: İletişim Yayınları. [9 s.]

10. Hafta (21 Kasım 2019): Yeniden Yorumlamalar II: Sabahattin Bey'in Le Play'i

Sezer, B. (1989). Türk Sosyologları ve Eserleri I: Sabahattin Bey Bölümü, *Sosyoloji Dergisi*, 3(1), 43–87 [45 sayfa]

Ek Okuma: Uçman, A. (2007). Prens Sabahaddin. İçinde *İslam Ansiklopedisi (TDV)* (C. 34, ss. 341-342). [2 s.]

11. Hafta (28 Kasım 2019): Meşrutiyet I: Türkleşmek: Meşrutiyetten Cumhuriyete Gökalp'in Dönüşümü

Gökalp, Z. (2014). Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak. Ötüken Neşriyat içinde "I. Üç Cereyan", "II. Lisan", "III. Anane ve Kaide" ve "IV. Hars Zümresi-Medeniyet Zümresi" bölümleri [13 sayfa]

Gökalp, Z. (2017). Türkçülüğün Esasları (6. baskı). Ötüken Neşriyat içinde "II. Türkçülük Nedir?" ve "IV. Hars ve Medeniyet" bölümleri [22 sayfa]

12. Hafta (5 Aralık 2019): Meşrutiyet II: İslamlaşmak: Said Halim Paşa'nın Batılılaşma Eleştirisi

Said Halim Paşa. (2017). *Buhranlarımız ve Son Eserleri* (13. baskı). İstanbul: İz Yayıncılık içinde "Meşrutiyet" bölümünden seçme, "Meşrutiyet Anayasası Sosyal Yapımıza Uygun Değildir" (s. 14-30) [17 sayfa]

Ek Okuma: Bostan, M. H. (2008). Said Halim Paşa. İçinde *İslam Ansiklopedisi (TDV)* (C. 35, ss. 557-560). İstanbul: TDV.

13. Hafta (12 Aralık 2019): Meşrutiyet III: Muasırlaşmak: Abdullah Cevdet ve Batıcılık

Safa, P. (2017). "İnkılapdan Evvelki Cereyanlar", "Türkçülerin Programı", "Garbcıların Programı", "İslamcıların Programı" ve "Ayrılıklar ve Beraberlikler", *Türk İnkılabına Bakışlar* (11. bs). Ötüken Neşriyat, s. 27-74 [48 s.]

Ek Okuma: Hanioglu, M. Ş. (1992). Batılılaşma (Giriş). İçinde *İslam Ansiklopedisi (TDV)* (C. 5, ss. 148-152). İstanbul: TDV.

14. Hafta (19 Aralık 2019): Genel Değerlendirme